

Klaus Krogsbæk 18. oktober 2022 i netmediet Pio

Har Vesten – og Danmark - accepteret risikoen for en atomkrig?

Rusland har igen truet med atomvåben. Ukraine, USA og NATO har igen slået fast, at det ikke ændrer kursen: Krigen skal vindes, og Rusland smides helt ud.

Alle anerkender, at bliver Rusland tilstrækkelig trængt, kan det finde på at anvende atomvåben. Det kunne være, hvis Putin – ikke urealistisk - ser udsigten til nederlag i Ukraine som en eksistentiel trussel mod hans regime, hvilket den amerikanske efterretningstjeneste har advaret om (Guardian 10. maj 2022).

Krigens logik

Det kunne være ved et ukrainsk forsøg på at generobre Krim. Lektor ved Forsvarsakademiet Peter Viggo Jakobsen har sagt, at ”selvfølgelig vil de [russerne] benytte atomvåben, hvis det er deres sidste udvej for at undgå at miste Donbas og Krim. Folk, der siger andet, forstår hverken krigens eller russernes logik” (Ræson 11. august 2022).

Eller det kunne være, hvis Ukraine optages i NATO: ”Et sådant skridt ville betyde en garanteret eskalering til Tredje Verdenskrig,” som Alexander Venediktov, vicesekretær for Ruslands Sikkerhedsråd sagde det forleden (Tass/Reuters 13. oktober 2022).

Ruslands røde linje

Eller det kunne være af andre grunde. Præcist hvornår Putin og Ruslands røde linje bliver overskredet, ved vi ikke. Vi ved dog, at jo mere succesfuld Ukraine - med NATO's hjælp - er i den konventionelle krig, desto større er risikoen for, at Rusland tyer til atomvåben.

For som Ihor Zhovkva, seniorrådgiver for Ukraines præsident Zelenskyy har sagt det, så har Putin "muligvis ikke andre midler til at modstå Ukraines modoffensiv med" (Deutsche Welle 5. oktober 2022).

Admiral Mike Mullen, tidligere forsvarschef i USA har for nylig vurderet præsident Putin som ”mere og mere farlig” og et ”dyr trængt op i en krog”.

Han appellerer derfor USA til at dæmpe retorikken, og ”gøre alt hvad vi overhovedet kan for at komme til bordet og løse dette spørgsmål” (ABC News 9. oktober 2022). Men tilsyneladende har hverken Ukraine, USA eller NATO fokus på at indlede forhandlinger med Rusland.

Krigsforbrydelser

Allerede efter forårets krigsforbrydelser fra den russiske hærs side – voldtægter, mord, massakrer, plyndringer og vilkårlige bombninger blandt andet i Bucha, Irpin og Borodianka – blev det politisk næsten umuligt for den ukrainske ledelse at indgå i forhandlinger med russerne.

Og efter at det var gået op for alle, at Rusland ikke var nær så stærk som forventet, anså flere og flere i Vesten også krigen som en chance for virkelig for alvor at presse russerne.

På et hastebesøg i april hos Zelenskyy i Kyiv understregede daværende premierminister Boris Johnson således, at Putin er en krigsforbryder, som man skal presse, ikke forhandle med. Sidst i april meddelte det ukrainske præsidentkontor således, at det alligevel ikke var tid til et møde mellem Zelenskyy og Putin, som russerne tilsyneladende var klar til (Ukrainska Pravda 5. maj 2022).

Siden da – og ikke mindst siden den ukrainske hærs succes i både øst og syd – har der ikke været meget tale om forhandlinger. Tværtimod har den ukrainske regering nu for længst gjort det til et mål for krigsindsatsen af befri hele landet, inklusiv de fire distrikter Luhansk, Donetsk, Kherson og Zaporizjzja. Og inklusive Krim.

Trusler fra EU

Ukraines krigsmål – med støtte fra NATO - er altså at fravriste Rusland områder, som russerne opfatter som deres, og som i dag er en del af Den Russiske Føderation. Det er derfor nærliggende at stille spørgsmålet, om den politiske og militære ledelse i Ukraine, USA og NATO har erkendt og accepteret risikoen for, at en fortsat fremrykning kan få Rusland til at svare igen med atomvåben?

I hvert fald har russerne optrappet de nukleare trusler i takt med deres tilbagegang i den konventionelle krig. Hvis de vælger at anvende atomvåben i Ukraine, vil modsvaret falde prompte:

”Ikke en atom-reaktion, men så kraftfuld en reaktion fra den militære side, at den russiske hær vil blive udslettet”, som EU’s udenrigschef, Josep Borell sagde det i sidste uge (Politiken 14. oktober 2022).

En taktisk atombombe

NATO vil tvinge russerne til at indse, må man forstå, at brug af atomvåben ikke vil ændre krigens udfald, men alene forøge de russiske omkostninger ved den.

Og måske ræsonnerer Washington også, at skulle Putin endelig finde på at kaste en taktisk atombombe i Ukraine, ville det trods alt kunne spille en positiv rolle i forsøget på at få Kina og Indien til at lægge et voldsomt pres på Rusland.

Putins trusler får altså ikke Vesten til at ændre kurs: Krigen skal vindes, og Rusland smides helt ud af Ukraine – på trods af risikoen for brug af atomvåben. Som repræsentant for et bredt folketingsflertal på tværs af rød og blå blok bakker også den danske forsvarsminister, Morten Bødskov, op om denne kurs; og forholder sig direkte adspurgte ikke til risikoen for at Putin kan finde på at bruge atomvåben:

”... det, Putin håber på, når han er presset, det er, at hans brutalitet vil vinde, og det går ikke. Fordi ... lader vi ham vinde her, så har vi tabt alt det, vi har kæmpet for efter Berlinmurens fald, og derfor er der ingen uenighed i Vesten nu om våbendonationer og altså ikke bare våbendonationer, men stigende våbendonationer” (DR ’21 Søndag’ 2. oktober 2022).

Forskere simulerede krig

Bliver der først brugt atomvåben, er der stor risiko for, at krigen vil brede sig. Ud fra kendte data simulerede et hold forskere ved Princeton University i 2019 en krig mellem USA og Rusland, der begyndte med små 'taktiske' atomvåben.

Simuleringen viste, at selv en såkaldt 'begrænset' atomkrig vil slå 90 millioner mennesker ihjel inden for de første par timer – og dernæst føre en lang hale af yderligere død og ødelæggelse med sig (YouTube, Plan A, 6. september 2019).

Risikoen for en altomfattende atomkrig opstår således i det samme øjeblik, som atomvåben bliver anvendt.

Ansvaret

Ruslands præsident Putin har ansvaret for krigen i Ukraine og ansvaret for at true med atomvåben. Vi i Vesten har ansvaret for, hvordan vi reagerer på krigen og på Putins trusler. Derfor har vi også et medansvar for at undgå en atomkrig.

Og netop nu synes det som om, at både Ukraine, USA og NATO ignorerer dette ansvar; og som om det danske folketingsflertal ikke i tilstrækkeligt omfang er sig ansvaret bevidst.

Der er intet, der kan retfærdiggøre en atomkrig. Uanset hvor megen ret, vi synes, at vi har – og omvendt hvor megen uret, vi synes, at Putin har – så kan det hurtigt vise sig fuldstændig ligegyldigt.

De tusinder af døde og forfærdelige scener, vi i dag ser i Ukraine, vil nemlig være intet at regne ved siden af de mange millioner døde og ødelæggelser af hele samfund, som en atomkrig vil føre til.

Klaus Krogsbæk

Tidligere konsulent i LO-fagbevægelsen og aktiv i "Forbyd Atomvåben"